

Δια της εγκρίσεως του **απολογισμού** διαπιστώνεται από το αρμόδιο όργανο ότι τα εκτελεστικά-διοικητικά όργανα του δημόσιου νομικού προσώπου ενήργησαν την οικονομική διοίκηση σύμφωνα με τον ψηφισθέντα προϋπολογισμό. Δεν ελέγχεται από το συλλογικό όργανο, το οποίο εγκρίνει τον **απολογισμό** ούτε άλλωστε είναι δυνατόν να ελεγχθεί, ιδίως στις μεγάλες διοικητικές οντότητες με χιλιάδες ετησίως διενεργούμενες κάθε μορφής και είδους δαπάνες, η νομιμότητα κάθε δαπάνης ξεχωριστά και αυτοτελώς. Η έγκριση του **απολογισμού**, δηλαδή η διαπίστωση ότι τα εκτελεστικά-διοικητικά όργανα του δημόσιου νομικού προσώπου ενήργησαν την οικονομική διοίκηση σύμφωνα με τον ψηφισθέντα προϋπολογισμό, δεν προσδίδει στα μέλη του εγκρίνοντος οργάνου την ιδιότητα του δημοσίου υπολόγου, διότι, η ιδιότητα του υπολόγου, εκτός της περιπτώσεως του εκ του νόμου υπολόγου, θεμελιώνεται στο υλικό γεγονός της άσκησης διαχείρισης επί του δημόσιου υλικού. Εξάλλου, τα μέλη του οργάνου που εγκρίνουν τον **απολογισμό** δεν καθίστανται ούτε συνευθυνόμενα, διότι, η έννοια του συνευθυνόμενου προϋποθέτει πράξεις τελούσες σε αιτιώδη συνάφεια με το δημιουργηθέν έλλειμμα. Η έγκριση του **απολογισμού**, η οποία έχει διαπιστωτικό και όχι διαπλαστικό ως προς τις δαπάνες και τα έσοδα χαρακτήρα, δεν προκαλεί, το πρώτον, ούτε συμβάλλει καθ' οιονδήποτε τρόπο στη δημιουργία ελλείμματος στη δημόσια διαχείριση. Η εκταμίευση της τυχόν παράνομης δαπάνης και το έλλειμμα, εάν τυχόν υπάρχει, έχουν προκληθεί κατά το οικονομικό έτος εκτελέσεως του οικείου προϋπολογισμού και όχι κατά το μεταγενέστερο οικονομικό έτος που εγκρίνεται ο **απολογισμός**. Ούτε, εξάλλου, η έγκριση του **απολογισμού** απαλλάσσει τους τυχόν ελλειμματίες υπολόγους ή συνευθυνόμενους των ευθυνών τους.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΕΛΕΓΚΤΙΚΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ
ΣΕ ΟΛΟΜΕΛΕΙΑ
ΑΠΟΦΑΣΗ 1763/2010

Συνεδρίασε δημόσια στο ακροατήριό του, στις 13 Ιανουαρίου 2010, με την ακόλουθη σύνθεση : Γεώργιος - Σταύρος Κούρτης, Πρόεδρος, Ευστάθιος Ροντογιάννης, Ιωάννης Καραβοκύρης, Νικόλαος Αγγελάρας, Φλωρεντία Καλδή, Γεώργιος Κωνσταντάς και Θεοχάρης Δημακόπουλος Αντιπρόεδροι, Ηλίας Αλεξανδρόπουλος, Μιχαήλ Ζυμής, Ευφροσύνη Κραμποβίτη, Ανδρονίκη Θεοτοκάτου, Γαρυφαλλιά Καλαμπαλίκη, Ευάγγελος Νταής, Χρυσούλα Καραμαδούκη, Μαρία Βλαχάκη, Σωτηρία Ντούνη, Νικόλαος Μηλιώνης, Άννα Λιγωμένου, Γεώργιος Βοϊλής, Κωνσταντίνος Κωστόπουλος, Γεωργία Μαραγκού, Μαρία Αθανασοπούλου, Ασημίνα Σαντοριναίου, Ελένη Λυκεσά, Σταμάτιος Πουλής (εισηγητής), Δημήτριος Πέππας, Γεωργία Τζομάκα, Αργυρώ Λεβέντη, Στυλιανός Λεντιδάκης και Αντώνιος Κατσαρόλης, Σύμβουλοι (οι Αντιπρόεδροι Χρήστος Ντάκουρης και Διονύσιος Λασκαράτος και οι Σύμβουλοι Βασιλική Ανδρεοπούλου, Ευαγγελία - Ελισσάβη Κουλουμπίνη, Κωνσταντίνα Ζώη, Δέσποινα Καββαδία - Κωνσταντάρα και Αγγελική Μυλωνά απουσίασαν δικαιολογημένα).

ΓΕΝΙΚΟΣ ΕΠΙΤΡΟΠΟΣ ΤΗΣ ΕΠΙΚΡΑΤΕΙΑΣ : Γεώργιος Σχοινιωτάκης.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ : Ιωάννα Αντωνογιαννάκη, Επίτροπος, Προϊσταμένη της Γραμματείας του Ελεγκτικού Συνεδρίου.

Γιανα δικάσει την από 11 Μαΐου 2009 (αριθμ. κατάθ. 278/18.5.2009), για αναίρεση της 2235/2008 οριστικής αποφάσεως του VIIΤμήματος του Ελεγκτικού Συνεδρίου, αίτηση του Γενικού Επιτρόπου της Επικρατείας στο Ελεγκτικό Συνέδριο, που εδρεύει στο Κατάστημα αυτού (οδός XXX και XXX, XXX).

Το Ελληνικό Δημόσιο, το οποίο εκπροσωπεί νομίμως ο Υπουργός Οικονομικών, παραστάθηκε διά του Παρέδρου του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους XXX.

Ο Δήμος XXX, που εδρεύει στα XXX και εκπροσωπείται νόμιμα, δεν παραστάθηκε.

Κατά των 1) XXX του XXX, κατοίκου XXX (οδός XXX αριθ. XXX), 2) XXX του XXX, κατοίκου XXX (οδός XXX αριθ. XXX), 3) XXX του XXX, κατοίκου XXX (οδός XXX αριθ. XXX), 4) XXX του XXX, κατοίκου XXX (οδός XXX αριθ. XXX), 5) XXX του XXX, κατοίκου XXX (οδός XXX αριθ. XXX), 6) XXX του XXX κατοίκου XXX (οδός XXX αριθ. XXX), 7) XXX του XXX, κατοίκου XXX (οδός XXX αριθ. XXX), 8) XXX του XXX, κατοίκου XXX (οδός XXX

αριθ. XXX), 9) XXX συζ. XXX, το γένος XXX, κατοίκου Σ.Σ. XXX), 10) XXX του XXX, κατοίκου XXX (οδός XXX αριθ. XXX) και 11) XXX του XXX, κατοίκου XXX (οδός XXX αριθ. XXX), οι οποίοι παραστάθηκαν δια του πληρεξουσίου δικηγόρου XXX (Α.Μ.ΧΧΧ/Δ.Σ. ΧΧΧ).

Με την 532/2005 Πράξη του Β' Κλιμακίου του Ελεγκτικού Συνεδρίου καταλογίσθηκαν οι ήδη αναιρεσίβλητοι, υπέρ του Δήμου XXX, με την ιδιότητά τους ως Πρόεδρος (ο πρώτος) και μέλη (οι λοιποί) του δημοτικού συμβουλίου του Δήμου XXX, αλληλεγγύως και σε ολόκληρο με τους XXX του XXX, πρώην ειδικό ταμία του ως άνω Δήμου, και τον αποβιώσαντα XXX του XXX, πρώην Δήμαρχο του ίδιου ως άνω Δήμου, με το ποσό των ογδόντα επτά χιλιάδων επτακοσίων ογδόντα πέντε (87.785) ευρώ, που φέρεται ότι αντιστοιχεί σε ισόποσο έλλειμμα στη χρηματική διαχείριση του ως άνω Δήμου κατά το οικονομικό έτος 1995.

Με την αναιρεσιβαλλόμενη 2235/2008 οριστική απόφαση του VIIΤμήματος έγινε δεκτή η έφεση των ήδη αναιρεσιβλήτων κατά της ως άνω Πράξης του Β' Κλιμακίου του Ελεγκτικού Συνεδρίου και ακυρώθηκε η Πράξη αυτή.

Με την υπό κρίση αίτηση και για τους λόγους που αναφέρονται σε αυτή ζητείται η αναίρεση της προαναφερόμενης αποφάσεως του VIIΤμήματος του Ελεγκτικού Συνεδρίου.

Κατά τη συζήτηση που ακολούθησε, το Δικαστήριο άκουσε :

Τον Γενικό Επίτροπο της Επικρατείας στο Ελεγκτικό Συνέδριο, ο οποίος ζήτησε την παραδοχή της αίτησης αναίρεσεως.

Τον Πάρεδρο του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους, για το Ελληνικό Δημόσιο, που ζήτησε την παραδοχή της αίτησης και

Τον πληρεξούσιο δικηγόρο των αναιρεσιβλήτων, που ζήτησε την απόρριψη της αίτησης αναίρεσεως.

Μετά τη δημόσια συνεδρίαση το Δικαστήριο συνήλθε σε διάσκεψη με παρόντες τους δικαστές που έλαβαν μέρος στη συζήτηση της υποθέσεως, εκτός από τον Αντιπρόεδρο Ευστάθιο Ροντογιάννη και τους Συμβούλους Ανδρονίκη Θεοτοκάτου, Σωτηρία Ντούνη, Γεώργιο Βοΐλη που απουσίασαν λόγω κωλύματος και το Σύμβουλο Αντώνιο Κατσαρόλη που αποχώρησε από τη διάσκεψη, σύμφωνα με τη διάταξη της παρ. 1 του άρθρου 2 του ν. 1968/1991.

Αφού μελέτησε τα σχετικά έγγραφα και

Σκέφθηκε σύμφωνα με το νόμο,

Αποφάσισε τα εξής :

I. Η υπό κρίση αίτηση του Γενικού Επιτρόπου της Επικρατείας στο Ελεγκτικό Συνέδριο για αναίρεση της 2235/2008 οριστικής απόφασης του VIIΤμήματος του Δικαστηρίου τούτου, για την οποία δεν απαιτείται η καταβολή παραβόλου (άρθρ. 56 του π.δ. 774/1981, όπως έχει αντικατασταθεί από το άρθρο 57 παρ. 3 του ν. 3659/2008), έχει ασκηθεί εμπρόθεσμα και κατά τα λοιπά νομότυπα. Επομένως, αφού τηρήθηκε η νόμιμη προδικασία, πρέπει να γίνει τυπικά δεκτή και να εξετασθεί περαιτέρω κατά το βάσιμο των λόγων αυτής, χωρίς να εμποδίζεται η πρόοδος της δίκης από την απουσία του Δήμου XXX, ο οποίος κλητεύθηκε νόμιμα και εμπρόθεσμα (βλ. την από 7.12.2009, περί επιδόσεως κλήσεως, έκθεση του υπαλλήλου του Δήμου XXX XXX) για να παραστεί κατά την δικάσιμο που αναφέρεται στην αρχή της παρούσης (σχ. άρθρο 65 και 117 του π.δ. 1225/1981).

II. Με την υπό κρίση αίτηση, ο αναιρεσείων Γενικός Επίτροπος επιδιώκει την ακύρωση της πληττόμενης αποφάσεως προβάλλοντας, κατ' ορθή εκτίμηση του οικείου δικογράφου, ως λόγο αναίρεσεως αυτής την εσφαλμένη ερμηνεία και πλημμελή εφαρμογή των διεπουσών την επιδικη υπόθεση ουσιαστικών διατάξεων των άρθρων 22, 25 και 27 του π.δ. 774/1980 σε συνδυασμό με τις διατάξεις του άρθρου 54 του ν. 2362/1995, των άρθρων 106, 219 και 223 του Δημοτικού Κώδικα (π.δ. 410/1995) και 40 έως 44 του β.δ.

της 17/15-6-1959 καθώς και της διατάξεως του άρθρου 12 παρ. 1 του ν.δ. 1264/1942, με τους ειδικότερους ισχυρισμούς ότι: α) τα μέλη του δημοτικού συμβουλίου, εγκρίνοντας τον **απολογισμό** του οικείου δήμου, ενεργούν πράξη διαχείρισης της περιουσίας και των λογαριασμών του δήμου χωρίς να αιτιολογείται πλήρως η έννοια της διαχειριστικής πράξης και επομένως αποκτούν την ιδιότητα του υπολόγου ευθυνόμενα για τα διαπιστούμενα διαχειριστικά ελλείμματα, β) σε κάθε περίπτωση, τα μέλη του δημοτικού συμβουλίου δια της εγκρίσεως του **απολογισμού,** αναμειγνύονται στη διαχειριστική διαδικασία και ως εκ τούτου προσκτώνται την ιδιότητα του συνευθυνόμενου φέροντας όμοια ευθύνη με αυτήν του υπολόγου για τα προκύπτοντα ελλείμματα και γ) ότι εφόσον η προσβαλλόμενη απόφαση, η οποία έχει αντιφατική αιτιολογία, αποδέχεται ότι στην ελεγχθείσα διαχείριση υφίσταται έλλειμμα, όφειλε, κατ' ορθή εφαρμογή των επίμαχων διατάξεων, να συναγάγει εξ αυτού ότι η έγκριση του **απολογισμού** της ελλειμματικής αυτής διαχείρισης και η μη λήψη των αναγκαίων για την αποκατάσταση του ελλείμματος μέτρων επάγεται την ευθύνη ως υπολόγων αυτών, οι οποίοι ενέκριναν την ελλειμματική αυτή διαχείριση.

III. Στο π.δ. 410/1995 «Δημοτικός και Κοινοτικός Κώδικας», (ΦΕΚ Α' 231) που ίσχυε κατά τον κρίσιμο χρόνο της επίδικης υπόθεσης, ορίζεται ότι «στον προϋπολογισμό γράφονται όλα τα έσοδα και οι δαπάνες των δήμων και κοινοτήτων» (άρθρο 215), ότι η δημορχιακή επιτροπή συντάσσει το σχέδιο του προϋπολογισμού των εσόδων και εξόδων του δήμου και το υποβάλλει, αιτιολογώντας κάθε εγγραφή, στο δημοτικό συμβούλιο, το οποίο τον ψηφίζει έως το τέλος Νοεμβρίου του ίδιου έτους (άρθρο 219), ότι ο δημοτικός ταμίας, έως το τέλος Απριλίου, υποβάλλει στη δημορχιακή επιτροπή τους λογαριασμούς του οικονομικού έτους που έληξε και ότι ο **απολογισμός** αυτός προελέγχεται από τη δημορχιακή επιτροπή και υποβάλλεται, μαζί με έκθεσή της, στο δημοτικό συμβούλιο το οποίο, εντός προθεσμίας δύο μηνών, «αποφασίζει με πράξη του για την έγκριση του **απολογισμού** και διατυπώνει τις παρατηρήσεις του σχετικά με αυτόν» (άρθρο 223). Περαιτέρω, στο β.δ. της 17.5/15.6.1959 «Περί οικονομικής διοικήσεως και λογιστικού των Δήμων και Κοινοτήτων» (ΦΕΚ Α' 114), ορίζεται ότι οι λογαριασμοί της διαχειρίσεως του λήξαντος οικονομικού έτους (**απολογισμός**), που καταρτίζονται από τον δημοτικό ταμία και υποβάλλονται στη δημορχιακή επιτροπή, σύγκεινται «α) εκ του απολογιστικού πίνακος και β) εκ των αναλυτικών καταστάσεων των λογαριασμών της διαχειρίσεως των εσόδων και εξόδων και λοιπών λογαριασμών (άρθρα 40 και 41), ότι ο απολογιστικός πίνακας περιέχει: α) όσον αφορά τα έσοδα: τα προϋπολογισθέντα, τα βεβαιωθέντα, τα εισπραχθέντα και τα υπόλοιπα εισπρακτέα, β) όσον αφορά τα έξοδα: τα προϋπολογισθέντα, τα ενταλθέντα έξοδα, τα υπόλοιπα των πιστώσεων, τας τυχόν υπερβάσεις των πιστώσεων, τα πληρωθέντα έξοδα και τα υπόλοιπα πληρωτέα» (άρθρο 42) και ότι «η τελική κατάσταση του λογαριασμού της χρηματικής διαχειρίσεως εμφανίζει: α) το χρηματικό υπόλοιπον του προηγούμενου έτους, β) τας εισπράξεις του έτους εκ τακτικών εσόδων εν συνόλω, γ) τας εισπράξεις του έτους εξ εκτάκτων εσόδων εν συνόλω, δ) τας πληρωμάς του έτους εις τακτικά έξοδα εν συνόλω, ε) τας πληρωμάς του έτους εις έκτακτα έξοδα εν συνόλω και στ) το χρηματικόν υπόλοιπον» (άρθρο 43).

IV. Από το σύνολο των προπαρατεθεισών διατάξεων και σε συνδυασμό μεταξύ τους συνάγονται, μεταξύ άλλων, τα ακόλουθα: ο προϋπολογισμός, όσον αφορά στα ν.π.δ.δ. και στους οργανισμούς τοπικής αυτοδιοικήσεως, αποτελεί την ενιαύσια διοικητική πράξη, με την οποία προσδιορίζονται τα έσοδα και καθορίζονται τα όρια των εξόδων του οικείου δημόσιου νομικού προσώπου για κάθε οικονομικό έτος. Από λογιστικής μεν απόψεως αποτελεί μία πράξη προβλέψεως των εσόδων και εξόδων του δημόσιου νομικού προσώπου για το επόμενο οικονομικό έτος, από νομικής δε είναι μία πράξη εξουσιοδοτήσεως από το κατά νόμο αποφασίζον όργανο (ως προς τους Ο.Τ.Α. πρώτου βαθμού από το οικείο δημοτικό ή κοινοτικό συμβούλιο) προς τα εκτελεστικά-διοικητικά όργανα του δημόσιου νομικού προσώπου όπως, σύμφωνα με τις

προβλέψεις της ισχύουσας νομοθεσίας, εισπράξουν τα προβλεπόμενα έσοδα και διενεργήσουν τα εντός των ορίων των οικείων πιστώσεων σχετικά έξοδα-δαπάνες. Αντιστοίχως, ο **απολογισμός**, ο οποίος, λογιστικώς, αποτυπώνει τα αποτελέσματα της εκτελέσεως των εσόδων και εξόδων του προϋπολογισμού για την οικεία χρήση και την οικονομική κατάσταση του οικείου Ο.Τ.Α. στο τέλος κάθε διαχειριστικής περιόδου (έτους), είναι η πράξη με την οποία το χορηγήσαν την εξουσιοδότηση για τη διενέργεια των δαπανών και την είσπραξη των εσόδων όργανο ελέγχει κατασταλακτικώς την χρήση αυτής της εξουσιοδοτήσεως. Ο διενεργούμενος έλεγχος έγκειται και περιορίζεται αφενός μεν στο εάν οι πραγματοποιηθείσες δαπάνες αντιστοιχούν στις χορηγηθείσες από τον προϋπολογισμό πιστώσεις και εντός των ορίων αυτών, αφετέρου δε εάν τα πραγματοποιηθέντα έσοδα ανταποκρίνονται στις προβλέψεις του προϋπολογισμού. Για τον λόγο αυτό, ο απολογιστικός πίνακας περιέχει σε αντιπαραβολή και κατά στήλες τα προϋπολογισθέντα έσοδα ή έξοδα, τα βεβαιωθέντα έσοδα ή ενταλθέντα έξοδα, τα εισπραχθέντα έσοδα ή πληρωθέντα έξοδα και τα υπόλοιπα εισπρακτέα ή υπόλοιπα πληρωτέα, ώστε ευχερώς να μπορεί να ελεγχθεί ηντιστοιχία κάθε εσόδου ή δαπάνης με το προβλεπόμενο στον προϋπολογισμό έσοδο ή την χορηγηθείσα, αντιστοίχως, πίστωση. Επομένως, δια της εγκρίσεως του **απολογισμού** διαπιστώνεται από το αρμόδιο όργανο ότι τα εκτελεστικά-διοικητικά όργανα του δημόσιου νομικού προσώπου ενήργησαν την οικονομική διοίκηση σύμφωνα με τον ψηφισθέντα προϋπολογισμό. Δεν ελέγχεται από το συλλογικό όργανο, το οποίο εγκρίνει τον **απολογισμό** ούτε άλλωστε είναι δυνατόν να ελεγχθεί, ιδίως στις μεγάλες διοικητικές οντότητες με χιλιάδες ετησίως διενεργούμενες κάθε μορφής και είδους δαπάνες, η νομιμότητα κάθε δαπάνης ξεχωριστά και αυτοτελώς. Όπως ο προϋπολογισμός δεν αποτελεί τη γενεσιουργό αιτία (causa efficiens), αλλά τη νόμιμο προϋπόθεση (condition) για τη διενέργεια των προβλεπομένων σε αυτόν δαπανών, αντιστοίχως και ο **απολογισμός** δεν επάγεται διαπλαστικές συνέπειες, δοθέντος ότι με την έγκρισή του δεν επηρεάζεται η νομιμότητα ή μη των διενεργηθεισών δαπανών ούτε αίρεται ή καταλύεται η τυχόν παράνομη δαπάνη ούτε συνιστάται ή τροποποιείται ή καταργείται το υπάρχον κατά την οικεία χρήση έλλειμμα ούτε, βεβαίως, απαλλάσσονται τα διαχειριστικά όργανα του δημόσιου νομικού προσώπου από τις ευθύνες τους για τις τυχόν παράνομες δαπάνες ή την παράλειψη εισπράξεως των εσόδων.

V. Περαιτέρω, από τις διατάξεις των άρθρων 25 παρ. 2 του Οργανισμού του Ελεγκτικού Συνεδρίου (π.δ. 774/1980) και 54 παρ. 1 του Δημοσίου Λογιστικού (ν. 2362/1995) συνάγεται ότι δημόσιος υπόλογος είναι όποιος διαχειρίζεται, έστω και χωρίς νόμιμη εξουσιοδότηση (de facto υπόλογος), χρήματα, αξίες ή υλικό που ανήκουν στο δημόσιο νομικό πρόσωπο, με την υποχρέωση της αυτούσιας ή καθ' υποκατάσταση επιστροφής τους ή της περαιτέρω διάθεσής τους για καθορισμένο δημόσιο σκοπό, καθώς και οποιοσδήποτε άλλος θεωρείται, ένεκα της φύσης των υπηρεσιακών του καθηκόντων, από ειδική διάταξη νόμου ως δημόσιος υπόλογος. Προσδιοριστικό, συνεπώς, στοιχείο της έννοιας του δημοσίου υπολόγου είναι αφενός μεν η διαχείριση χρημάτων, αξιών ή υλικού του Δημοσίου ή ν.π.δ.δ. ή Ο.Τ.Α., μετρήσιμων ή δυναμένων να αποτιμηθούν σε χρήμα, για λογαριασμό των ως άνω νομικών προσώπων, αφετέρου δε η συνυφασμένη με τη διαχείριση αυτή λογοδοτική του ευθύνη, ήτοι η υποχρέωση προς απόδοση λογαριασμού περί της προσήκουσας και σύμφωνης με τον καθορισθέντα δημόσιο σκοπό χρήσεως δημοσίων χρημάτων, αξιών ή υλικού (Ολομ. Ελ. Συν. 1314/98, 1306/01, 357/06, 462/2008). Εξάλλου, συνευθυνόμενος (σχ. άρθρο 12 παρ. 1 του ν.δ. 1264/1942) είναι αυτός ο οποίος, χωρίς να είναι ή να θεωρείται από το νόμο δημόσιος υπόλογος, αναμειγνύεται με οποιονδήποτε τρόπο στη διαχειριστική διαδικασία, η δε ανάμειξη του τελεί σε ουσιώδη συνάφεια με το διαπιστούμενο στην οικεία διαχείριση έλλειμμα. Το έλλειμμα καταλογίζεται, στην περίπτωση αυτή, σε βάρος όχι μόνο του υπολόγου, αλλά και του συνευθυνόμενου με αυτόν προσώπου, το οποίο με τη συμμετοχή του σε πράξεις διαχειρίσεως συνετέλεσε στη δημιουργία του (Ολομ. Ελ. Συν.

1053/1998, 534/91, 750/91, 1306/2001, 1456/08). Τέλος, ως πράξη δημόσιας διαχείρισεως, η οποία προσδίδει στον τελούντα αυτή την ιδιότητα του δημοσίου υπολόγου, νοείται η είσπραξη, κατοχή, διαφύλαξη, διάθεση και χρήση των χρημάτων, αξιών ή υλικών του Δημοσίου σύμφωνα με το νόμο και τον προορισμό τους (Ολομ. Ελ. Συν. 1187/1988, 1306/2001). Συνεπώς, η έγκριση του **απολογισμού**, δηλαδή η κατά τα προεκτεθέντα διαπίστωση ότι τα εκτελεστικά-διοικητικά όργανα του δημοσίου νομικού προσώπου ενήργησαν την οικονομική διοίκηση σύμφωνα με τον ψηφισθέντα προϋπολογισμό, δεν προσδίδει στα μέλη του εγκρίνοντος οργάνου την ιδιότητα του δημοσίου υπολόγου, διότι, όπως προεκτέθηκε, η ιδιότητα του υπολόγου, εκτός της περιπτώσεως του εκ του νόμου υπολόγου, θεμελιώνεται στο υλικό γεγονός της άσκησης διαχείρισης επί του δημόσιου υλικού. Εξάλλου, τα μέλη του οργάνου που εγκρίνουν τον **απολογισμό** δεν καθίστανται ούτε συνευθυνόμενα, διότι, κατά τα προεκτεθέντα, η έννοια του συνευθυνόμενου προϋποθέτει πράξεις τελούσες σε αιτιώδη συνάφεια με το δημιουργηθέν έλλειμμα. Η έγκριση του **απολογισμού**, η οποία έχει διαπιστωτικό και όχι διαπλαστικό ως προς τις δαπάνες και τα έσοδα χαρακτήρα, δεν προκαλεί, το πρώτον, ούτε συμβάλλει καθ' οιονδήποτε τρόπο στη δημιουργία ελλείμματος στη δημόσια διαχείριση. Η εκταμίευση της τυχόν παράνομης δαπάνης και το έλλειμμα, εάν τυχόν υπάρχει, έχουν προκληθεί κατά το οικονομικό έτος εκτελέσεως του οικείου προϋπολογισμού και όχι κατά το μεταγενέστερο οικονομικό έτος που εγκρίνεται ο **απολογισμός**. Ούτε, εξάλλου, η έγκριση του **απολογισμού** απαλλάσσει τους τυχόν ελλειμματίες υπολόγους ή συνευθυνόμενους των ευθυνών τους.

VI. Στην υπό κρίση υπόθεση, με την αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση το δικάσαν Τμήμα, κατά την ανέλεγκτη αναιρετικώς περί τα πράγματα κρίση του, δέχθηκε τα ακόλουθα : Ότι κατά τον κατασταλτικό έλεγχο των απολογιστικών στοιχείων του Δήμου ΧΧΧ, οικονομικού έτους 1995, που διενεργήθηκε από την αρμοδία Επίτροπο του Ελεγκτικού Συνεδρίου, διαπιστώθηκε ότι με σειρά χρηματικών ενταλμάτων εκδοθέντων, κατά το οικονομικό έτος 1995, διενεργήθηκαν μη νόμιμες δαπάνες συνολικού ύψους 29.464.936 δραχμών ή 87.785 ευρώ. Το στη συνέχεια επιληφθέν Β' Κλιμάκιο του Ελεγκτικού Συνεδρίου, το οποίο εκδίκασε, σύμφωνα με το άρθρο 27 του Οργανισμού του Ελεγκτικού Συνεδρίου (π.δ. 774/1980), τους λογαριασμούς χρηματικής διαχείρισεως του ως άνω Δήμου για το οικονομικό έτος 1995, έκρινε, με την 532/2005 Πράξη του, ότι οι επίμαχες δαπάνες ύψους 29.464.936 δραχμών ή 87.785 ευρώ δεν είναι νόμιμες και ότι συνιστούν ισόποσο έλλειμμα στη διαχείριση του Δήμου ΧΧΧ. Κατόπιν των παραδοχών αυτών, καταλόγισε αδιαιρέτως και σε ολόκληρο με το ως άνω ποσό, πέραν του Δημάρχου και του ειδικού Ταμία, και τον Πρόεδρο καθώς και τα μέλη του Δημοτικού Συμβουλίου του Δήμου ΧΧΧ (ήδη αναιρεσιβλήτους), με την αιτιολογία ότι ως μέλη του Δημοτικού Συμβουλίου ενέκριναν, με την 125/1996 απόφαση του οργάνου αυτού, τον **απολογισμό** του Δήμου οικονομικού έτους 1995, που περιείχε τις ανωτέρω μη νόμιμες δαπάνες. Κατά της πράξης αυτής, οι ήδη αναιρεσιβλήτοι (Πρόεδρος και τα μέλη του Δημοτικού Συμβουλίου του Δήμου ΧΧΧ) άσκησαν έφεση ενώπιον του αρμοδίου Τμήματος του Ελεγκτικού Συνεδρίου, η οποία, με την προσβαλλομένη απόφαση, έγινε δεκτή και ακυρώθηκε η ως άνω καταλογιστική πράξη του Κλιμακίου. Ειδικότερα, στην προσβαλλομένη οριστική απόφαση του Τμήματος η οποία είναι επαρκώς αιτιολογημένη και όχι αντιφατική, αφού παρατίθενται οι περί υπολόγων και εγκρίσεως του **απολογισμού** των Ο.Τ.Α. σχετικές διατάξεις, συνάγεται ότι το δημοτικό συμβούλιο, με την έγκριση του **απολογισμού**, διαπιστώνει το σύνολο των εισπράξεων και πληρωμών που διενεργήθηκαν το συγκεκριμένο οικονομικό έτος και ότι με την έγκριση αυτή αποτυπώνεται, λογιστικώς, στο τέλος κάθε χρήσης η οικονομική κατάσταση του οικείου Ο.Τ.Α.. Ως εκ τούτου, κατά την προσβαλλομένη απόφαση, η έγκριση του **απολογισμού** δεν συνιστά διαχειριστική πράξη, από την οποία προκαλείται εκ νέου έλλειμμα και ότι το ενδεχόμενο έλλειμμα της οικείας διαχείρισεως έχει προκληθεί από μη νόμιμες δαπάνες που διενεργήθηκαν σε προγενέστερο της εγκρίσεως του **απολογισμού** χρόνο. Συνεπώς, συμπέρανε, τα

μέλη του Δημοτικού Συμβουλίου δεν υπέχουν ευθύνη δημοσίου υπολόγου εκ μόνης της εγκρίσεως του **απολογισμού**, ακόμη και στην περίπτωση που αυτός περιέχει μη νόμιμες δαπάνες και ότι επομένως δεν φέρουν ευθύνη για τα τυχόν υπάρχοντα στην οικεία διαχείριση ελλείμματα. Με τις παραδοχές αυτές, κατέληξε στην απαλλαγή από τα καταλογισθέντα ελλείμματα των εκκαλούντων και ήδη αναιρεσιβλήτων, οι οποίοι ενέκριναν το **απολογισμό** του Δήμου ΧΧΧ, οικονομικού έτους 1995, ο οποίος περιείχε μη νόμιμες δαπάνες. Ενόψει των παραδοχών αυτών της αναιρεσιβαλλομένης απόφασης και σύμφωνα με όσα έγιναν δεκτά στις προηγούμενες σκέψεις, ορθώς το δικάσαν Τμήμα ερμήνευσε και εφάρμοσε τις σχετικές διατάξεις, κρίνοντας ότι η έγκριση του **απολογισμού** δεν συνιστά διαχειριστική πράξη και δεν προκαλεί, το πρώτον, ελλείμματα στην οικεία διαχείριση και ότι επομένως δεν προσδίδει στα μέλη του οικείου συλλογικού οργάνου, εξ αυτού και μόνο του λόγου, την ιδιότητα του υπολόγου ή του συνευθυνομένου με τις συναφείς και ειδικές ευθύνες. Κατ' ακολουθίαν, ο λόγος της υπό κρίση αιτήσεως, με τους τρεις ειδικότερους ισχυρισμούς ότι δηλαδή το δικάσαν Τμήμα έπρεπε, κατ' ορθή ερμηνεία και εφαρμογή των κρίσιμων διατάξεων, να θεωρήσει την έγκριση του **απολογισμού** διαχειριστική πράξη και τους ενεργούντες αυτή ως υπολόγους ή συνευθυνομένους, είναι κατά το νόμο αβάσιμος και απορριπτέος.

VII. Με το π.δ. 1225/1981 «Περί εκτελέσεως των περί Ελεγκτικού Συνεδρίου διατάξεων» (ΦΕΚ Α', 304) ορίζεται, στο άρθρο 8 παρ. 1, ότι «Διάδικοι εις την ενώπιον του Ελεγκτικού Συνεδρίου δίκην είναι το Δημόσιον και το φυσικόν ή νομικόν πρόσωπον υπέρ ή καθ' ων εξεδόθη ή έχει συνεπείας η πράξις ή απόφασις» και στο άρθρο 11 παρ. 1 ότι «το Δημόσιον εκπροσωπείται εις την δίκην κατά τας κειμένας περι δικών του Δημοσίου διατάξεις», ήτοι, σύμφωνα με το άρθρο 1 παρ. 1 του Κώδικα Δικών του Δημοσίου (Κ.Δ. από 26.6-10.7.1944), από τον Υπουργό των Οικονομικών. Εξάλλου, στον Οργανισμό του Ελεγκτικού Συνεδρίου (π.δ. 774/1980) ορίζεται, στο άρθρο 3 παρ. 2 αυτού, ότι «Δια την παρά τω Συνεδρίω εκπροσώπησιν της Επικρατείας τάσσεται παρ' αυτώ Γενικός Επίτροπος και Αντεπίτροπος», στο άρθρο 10 ότι «Οι λόγοι εξαιρέσεως του άρθρου 52 του Κ. Πολ. Δικ. ισχύουν και δια τα μέλη του Ελεγκτικού Συνεδρίου, τον Γενικόν Επίτροπον της Επικρατείας και τον παρ' αυτώ Αντεπίτροπον-» και στο άρθρο 79 παρ. 1 ότι «Ο Γενικός Επίτροπος της Επικρατείας: α) Παρίσταται εις τας Συνεδριάσεις των Τμημάτων και της Ολομελείας και ακούεται επί πάσης συζητουμένης παρά τούτων υποθέσεως- β) Ασκει τα κατά τα άρθρα 29, 30, 53, 58 και 60 ένδικα μέσα' γ) Εισάγει ενώπιον του Σώματος παν ζήτημα εφ' ου ζητείται η συγκατάθεσις, η γνώμη ή η απόφασις αυτού και ανακοινού το αποτέλεσμα εις τας αρμοδίας αρχάς, δ) Παρακολουθεί τας εργασίας του Συνεδρίου, αναφέρων περί αυτών εις τον επί των Οικονομικών Υπουργόν-...». Από το συνδυασμό των προπαρατεθεισών διατάξεων συνάγονται, μεταξύ άλλων, τα ακόλουθα: Ότι στις ενώπιον του Ελεγκτικού Συνεδρίου δίκες το Δημόσιο, είτε έχει συνέπειες ως προς αυτό η δίκη είτε όχι, είναι εκ του νόμου διάδικος, εκπροσωπείται δε αποκλειστικώς από τον Υπουργό των Οικονομικών (Ολομ. Ελ. Συν. 318/93, 907/95, 1516/96). Ο Γενικός Επίτροπος της Επικρατείας στο Ελεγκτικό Συνέδριο, ο οποίος είναι μη δικαιοδοτών δικαστικός λειτουργός, εκπροσωπεί το δημόσιο συμφέρον. Ακόμη και στις περιπτώσεις που εγείρει ο ίδιος το προβλεπόμενο υπέρ αυτού ένδικο βοήθημα ή μέσο, καθίσταται μεν εκ του νόμου μη δικαιούχος διάδικος, δεν ομοδικεί όμως (π.ρ.β.λ. και Απ. Εφ. Αθ. 341/1999 ως προς τον Εισαγγελέα στις υποθέσεις εκουσίας δικαιοδοσίας), υπό οιαδήποτε μορφή με τον εκπρόσωπο του Ελληνικού Δημοσίου (Υπουργό των Οικονομικών), αφού και στις περιπτώσεις αυτές, μη διεκδικώντας ίδιον δικαίωμα, συνεχίζει να ενεργεί και να παρίσταται προς προστασία του δημοσίου συμφέροντος και με σκοπό την ορθότερη απονομή της δικαιοσύνης και όχι του ειδικότερου συμφέροντος του νομικού προσώπου του Ελληνικού Δημοσίου. Κατ' ακολουθίαν των ανωτέρω, εφόσον ο Γενικός Επίτροπος της Επικρατείας στο Ελεγκτικό Συνέδριο αφενός μεν ενεργεί αποκλειστικώς στο πλαίσιο της προστασίας του δημοσίου συμφέροντος και με σκοπό την ορθότερη απονομή

της δικαιοσύνης, αφετέρου δε δεν καθίσταται νομικός παραστάτης του Ελληνικού Δημοσίου ούτε ομόδικος αυτού, ενώ είναι μη δικαιοδοτών δικαστικός λειτουργός, απολαμβάνων λειτουργικής και προσωπικής ανεξαρτησίας (άρθρο 87 παρ. 1 του Συντάγματος), το αίτημα που υποβάλλεται με το από 7-1-2010 Υπόμνημα των αναιρεσιβλήτων, που κατατέθηκε στη γραμματεία της Ολομέλειας του παρόντος δικαστηρίου στις 13-1-2010, περί επιδικάσεως της δικαστικής τους δαπάνης είναι κατά το νόμο αβάσιμο και απορριπτέο.

VIII. Κατ' ακολουθίαν των ανωτέρω και μη υπάρχοντος άλλου λόγου αναιρέσεως, η ένδικη αίτηση πρέπει να απορριφθεί ως αβάσιμη.

Για τους λόγους αυτούς

Δικάζει ερήμην του Δήμου ΧΧΧ.

Απορρίπτει την από 11 Μαΐου 2009 (αριθμ. κατάθ. 278/18.5.2009) αίτηση του Γενικού Επιτρόπου της Επικρατείας στο Ελεγκτικό Συνέδριο, για αναίρεση της 2235/2008 οριστικής αποφάσεως του VII Τμήματος του Δικαστηρίου τούτου.

Απορρίπτει το αίτημα των αναιρεσιβλήτων για επιδίκαση δικαστικής δαπάνης.